

Sygn. akt III AUa 709/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSA Romana Mrotek
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2017 r. w Szczecinie

sprawy R. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 1 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 563/15

1. oddala apelację,

2. przyznaje radcy prawnemu A. O. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści złotych) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 709/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił R. W. (1) prawa do emerytury, wskazując że ubezpieczony nie udowodnił okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Organ rentowy do stażu w szczególnych warunkach nie zaliczył okresu od 1 stycznia 1984 r. do 18 listopada 1992 r., gdyż w tym okresie ubezpieczony nie był pracownikiem najemnym tylko członkiem spółdzielni.

Odwołując się od decyzji ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury. Podniósł, że w latach 1972-1992 pracował na stanowisku traktorzysty. W ocenie ubezpieczonego świadczona przez niego praca była pracą w szczególnych warunkach. Ubezpieczony przyznał, że w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 18 listopada 1992 r. był członkiem (...), aczkolwiek konieczność przynależności do spółdzielni została na nim wymuszona. Podkreślił, iż w 1984 r. zobowiązano wszystkich pracowników najemnych do wstąpienia w poczet członków spółdzielni, co też i on uczynił.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 1 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I oddalił odwołanie, w punkcie II przyznał z sum budżetowych radcy prawnemu A. O. kwotę 110 zł 70 gr., w tym podatek VAT, tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu.

Sąd I instancji ustalił, że R. W. (1), urodzony (...), posiada na dzień 1 stycznia 1999 r. łączny staż ubezpieczeniowy 25 lat, 4 miesiące i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. W dniu 19 stycznia 2015 r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę. Ustalając prawo ubezpieczonego do świadczenia emerytalnego organ rentowy przyjął za udowodnione 7 lat 5 miesięcy i 24 dni stażu pracy w warunkach szczególnych z tytułu zatrudnienia w (...) od 13 marca 1974 r. do 31 marca 1977 r., w (...) (...) od 27 lipca 1979 r. do 30 czerwca 1980 r., w (...) od 1 lipca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. R. W. (1) w okresie od 1 lipca 1980 r. do 18 listopada 1992 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) (przejętej z dniem 2 stycznia 1986 r. przez (...) w B.) na stanowisku kierowcy ciągnika. W okresie od 1 lipca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. ubezpieczony był pracownikiem najemnym. W dniu 7 kwietnia 1984 r. złożył deklarację przystąpienia na członka(...) im. (...)w G., w której zadeklarował 1 udział w wysokości 2 400 zł oraz wpisowe w wysokości 100 zł. Nie wniósł wkładu gruntowego do spółdzielni. Uchwała Walnego Zgromadzenia o przyjęciu wnioskodawcy w poczet członków spółdzielni została podjęta w dniu 7 kwietnia 1984 r. W dniu 22 stycznia 1990 r. ubezpieczony złożył deklarację kontynuowania członkostwa w (...) w B.. W związku z powyższym zadeklarował wniesienie 200 udziałów członkowskich po 100.000 zł każdy w terminie 5-ciu lat.

W dniu 18 listopada 1992 r. pracodawca ubezpieczonego wystawił świadectwo pracy (członkostwa) Członka Rolniczego Kombinat Spółdzielczego, w którym stwierdził, że R. W. (1) w okresie od 1 lipca 1980 r. do 18 listopada 1992 r. był członkiem (...). W okresie członkostwa zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika, natomiast dochód z tytułu opłaty za pracę wynosił 1,3 dniówek obrachunkowych plus premia do 100 dni. Jednocześnie ubezpieczony, motywując to brakiem pracy w (...), zrezygnował ze stosunku członkostwa od dnia 18 listopada 1992 r. Wniósł o wypłacenie mu rekompensaty miesięcznej zgodnie z postanowieniami uchwały nr (...) Zarządu z dnia 18 września 1992 r.

W okresie od 7 kwietnia 1984 r. do 18 listopada 1992 r. R. W. (1) nie był zatrudniony w ramach stosunku pracy, jego praca na rzecz Spółdzielni wynikała ze stosunku członkostwa w spółdzielni. Okres pracy R. W. (1) od 7 kwietnia 1984 r. do 18 listopada 1992 r. nie stanowi zatrudnienia w szczególnych warunkach. Wynagrodzenie R. W. (1) jako członka (...) było ustalane na podstawie regulaminu opłat za pracę członków spółdzielni, było ono ustalane na podstawie ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 184 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 748; dalej jako: ustawa emerytalna). Podkreślił, że niespornie R. W. (1) urodzony (...), na dzień wydania zaskarżonej decyzji osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury. Poza sporem pozostawał również fakt, że na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz to, że nie był członkiem OFE. Przedmiot sporu sprowadzał się zaś do ustalenia czy ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach uprawniający do obniżenia wieku emerytalnego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że podstawowym problemem w sprawie była dopuszczalność zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu wykonywania pracy na stanowisku kierowcy ciągnika w (...) w B.. Praca na takim stanowisku jest bowiem ujęta w wykazie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jednocześnie niekwestionowany był fakt świadczenia przez ubezpieczonego pracy na rzecz (...) w B., a jedynie to, że praca wykonywana była w okresie pozostawania ubezpieczonego w stosunku członkostwa z rolniczą spółdzielnią produkcyjną.

W kontekście powyższego sąd orzekający zważył, że prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób aniżeli prawa i obowiązki pracownicze, przy czym aktem szczególnym, regulującym wykonywanie przez nich pracy jest ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze. Na gruncie przepisów tej ustawy, członkowie spółdzielni produkcyjnej i ich domownicy mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej, przy czym stanowisko powyższe ugruntowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W ocenie Sądu Okręgowego stosunek członkostwa w (...) jest stosunkiem cywilnoprawnym, co nie pozwala na zastosowanie do członka tych przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, które odnoszą się tylko do pracowników. Zdaniem Sądu I instancji, oznacza to, że w analizowanym przypadku nie można więc było przyjąć, że wykonywanie przez R. W. (1) pracy po nawiązaniu przez niego stosunku członkostwa w spółdzielni było równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy w ramach pracowniczego stosunku zatrudnienia. Skoro więc praca ubezpieczonego w (...) w B. świadczona była na warunkach członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, mimo że niewątpliwie R. W. (1) pracował w niej jako kierowca ciągnika, to okres tej pracy nie może obecnie zostać dla celów emerytalnych zaliczony do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Dodatkowo Sąd Okręgowy na poparcie swojego stanowiska przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, wskazując że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie zatrudnionym w szczególnych warunkach pracownikom, a zatem obejmuje pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni.

Sąd I instancji miał na uwadze, że zdaniem ubezpieczonego jego praca w spółdzielni nie różniła się od pracy wykonywanej przez pracowników w ramach stosunku pracy, przy czym uznał to twierdzenie za nietrafne. W sensie formalnoprawnym zachodzi bowiem zasadnicza różnica między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w spółdzielni produkcyjnej. Sąd zwrócił w tym miejscu uwagę, że nawiązanie stosunku pracy zobowiązuje pracownika do wykonywania określonego rodzaju pracy na rzecz i pod kierunkiem pracodawcy, z czego wynikają tzw. konstytutywne cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych. Są to: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. W spornym okresie ubezpieczony był jednak członkiem (...) i świadczenie przez niego pracy wynikało wprost ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z czym wiązało się nieprzysługujące pracownikowi prawo do udziału w jej zarządzaniu poprzez organy (...), uczestnictwo w walnych zgromadzeniach, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. R. W. (1) wykonywał pracę kierowcy ciągnika i nie mógł świadczyć tej pracy jako członek (...) w sposób dowolny, lecz miał obowiązek świadczenia pracy w sposób zgodny z interesem Spółdzielni, podporządkowując się osobie kierującej działalnością tego podmiotu, jednakże nie oznacza to, że praca nie była świadczona wyłącznie na podstawie stosunku członkostwa. Sąd podkreślił w tym zakresie, że ubezpieczony był zatrudniony i wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni. Początkowo od 1 lipca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. R. W. (1) świadczył pracę na rzecz (...) G. (przejętej następnie przez (...) w B.) na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika. Dopiero dnia 7 kwietnia 1984 r. złożył deklarację członkowską przystąpienia do (...) w G., w której zadeklarował 1 udział w wysokości 2400 zł oraz wpisowe w wysokości 100 zł. W tym też dniu Walne Zgromadzenie Spółdzielni podjęło uchwałę o przyjęciu go w poczet członków spółdzielni. Tym samym od tego dnia zarówno status prawny ubezpieczonego, jak również jego status faktyczny uległ zasadniczej zmianie. Wówczas też doszło do rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie spełnił przesłanek do emerytury w niższym wieku emerytalnym z art. 184 ustawy emerytalnej, bowiem w spornym okresie zatrudnienia w (...) B. nie pozostawał w stosunku pracy, ale świadczył pracę na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej w ramach łączącego go z tą spółdzielnią stosunku członkostwa, a zatem udowodnił okres pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r. tj. na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, wynoszący 7 lat, 5 miesięcy i 24 dni, zamiast wymaganego 15 – letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Z powyższym rozstrzygnięciem w części, co do punktu I nie zgodził się ubezpieczony. W wywiedzionej apelacji wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczonemu nie przysługuje wcześniejsza emerytura ze względu na zatrudnienie w szczególnych warunkach, w sytuacji gdy istnieją podstawy do przyznania tej emerytury z uwagi na to, iż ubezpieczony spełnił wszystkie ustawowe warunki jej przyznania;

- § 4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez jego niezastosowanie, bowiem przyjęcie, iż ubezpieczony nie spełnił wymogu pracy w szczególnych warunkach przez określony okres czasu, w sytuacji gdy faktycznym okresem, w którym ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w oparciu o stosunek pracy, był okres 15 lat;

- art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie, mianowicie nieustalenie przez organ rentowy uprawnienia ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury, w sytuacji gdy z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że ubezpieczony w rzeczywistości świadczył pracę w ramach stosunku pracy.

Apelujący zarzucił także błąd w ustaleniach faktycznych mogący mieć wpływ na wynik sprawy, polegający na przyjęciu, że ubezpieczony wykonywał w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 18 listopada 1992 r. pracę w szczególnych warunkach w oparciu o stosunek członkostwa w (...) w B., podczas gdyby Sąd I instancji przyjął, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy w całości odpowiadał w istocie naturze prawnej umowy o pracę, doprowadziłoby to do stwierdzenia, że ubezpieczony udowodnił wymagane 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, co w konsekwencji prowadziłoby do przyznania ubezpieczonemu wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Wskazując na powyższe zarzuty ubezpieczony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I, uwzględnienie odwołania i zmianę decyzji organu rentowego w całości poprzez przyznanie mu emerytury, a także o zasądzenie nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej z urzędu świadczonej przez radcę prawnego w II instancji. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu oraz zasądzenie nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej z urzędu świadczonej przez radcę prawnego za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko i w całości aprobując rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zarzutów apelacyjnych, doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom i zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w granicach swobodnej oceny dowodów, o której stanowi art. 233 § 1 k.p.c., oraz wyprowadził z poczynionych ustaleń należyście uzasadnione wnioski, które stały się

podstawą do wydania orzeczenia przez Sąd II instancji. Sąd orzekający wskazał w pisemnych motywach wyroku jaki stan faktyczny stał się podstawą rozstrzygnięcia, w uzasadnieniu wyroku jasno i logicznie przedstawił jakie dowody uznał za istotne i wiarygodne w sprawie i na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił również mające kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności związane z pracą świadczoną przez ubezpieczonego w spornym okresie w (...). Ustalenia faktyczne jako własne przyjął Sąd Apelacyjny.

Sąd Apelacyjny zaznacza, w kontekście zarzutów apelacji i dotychczasowego przebiegu postępowania, że w sprawie w istocie niesporne było, że od 7 kwietnia 1984 r. do 18 listopada 1992 r. ubezpieczony był członkiem spółdzielni. Wątpliwości budziło jednak czy okres ten może zostać zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych, uprawniającego do przyznania emerytury w wieku obniżonym, w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej.

Należy zaznaczyć, że pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Spółdzielnie pracy zatrudniały i zatrudniają pracowników, w oparciu o spółdzielczą umowę o pracę. O ile członkowie spółdzielni pracy posiadają status pracowników w rozumieniu art. 2 k.p., to członkowie innych spółdzielni, m.in. rolniczych spółdzielni produkcyjnych, nie posiadają już takiego charakteru, jeżeli nie są zatrudnieni na podstawie umów o pracę. Wbrew zatem zarzutom przedstawionym w apelacji, materiał dowodowy zebrany w sprawie, w szczególności akta osobowe ubezpieczonego, które nie budziły wątpliwości, co do autentyczności czy rzetelności, a także zeznania samego ubezpieczonego, nie pozwalają uznać, iż w spornym okresie posiadał on status pracownika, a tylko wtedy można by było zaliczyć okres ten do wymaganego 15 letniego stażu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Ubezpieczony początkowo (od 1 lipca 1980 r. do 7 kwietnia 1984 r.) zatrudniony był w oparciu o umowę o pracę, na stanowisku kierowcy ciągnika, przy czym okres ten został uwzględniony przez organ rentowy. W momencie przystąpienia do spółdzielni w charakterze członka nastąpiła utrata pracowniczego charakteru zatrudnienia, co oznacza, że bez znaczenia pozostawało, jaką od tego czasu pracę świadczył, albowiem tylko okresy pracy w szczególnych warunkach wykonywanej w ramach stosunku pracy wiążą się z nabyciem uprawnienia do emerytury w niższym niż powszechny wiek emerytalnym. Kategorycznie trzeba podkreślić, że członkowie innych spółdzielni, niż spółdzielnie pracy (m.in. rolniczych spółdzielni produkcyjnych) nie są pracownikami w rozumieniu art. 2 k.p., jeśli nie są w nich zatrudnieni na podstawie umów o pracę. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 19 kwietnia 2012 r. III AUa 188/12).

Odnosząc się do treści apelacji Sąd Odwoławczy zaznacza, że zaprezentowane przez skarżącego twierdzenie o „przymuszeniu” ubezpieczonego do wstąpienia w poczet członków spółdzielni, należy ocenić jako bezzasadne. Z treści zgromadzonych w sprawie wiarygodnych dokumentów, znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego wynika, że R. W. (1) dobrowolnie złożył deklarację o przyjęcie go do spółdzielni jako członka, zadeklarował 1 udział w wysokości 2400 zł oraz wpisowe w wysokości 100 zł i przed podjęciem formalnej uchwały organu spółdzielni w przedmiocie przyjęcia ubezpieczonego w poczet członków, nie cofnął swojej deklaracji członkowskiej, a w późniejszym okresie nie podważał swojego oświadczenia, zwłaszcza w aktach nie ma oświadczenia, aby uchylił się od skutków prawnych oświadczenia o przystąpieniu do spółdzielni w charakterze członka. Nadto ubezpieczony po przyjęciu go z dniem 7 kwietnia 1984 r. w poczet członków, przystąpił do wypełnienia swoich obowiązków jako członek spółdzielni i zaczął świadczyć pracę jako kierowca ciągnika, za wynagrodzeniem ustalonym w sposób charakterystyczny dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, tj. w ramach dniówek obrachunkowych. Także i w późniejszym okresie – 22 stycznia 1990 r. złożył deklarację kontynuowania członkostwa w (...) w B. i zadeklarował wniesienie 200 udziałów po 100.000 zł w terminie 5 lat. Ubezpieczony dopiero po ponad 8 latach pracy jako członek spółdzielni, zwrócił się do (...) rezygnując z członkostwa w spółdzielni, a następnie otrzymał świadectwo pracy (członkostwa), które nie budziło żadnych wątpliwości co do jego wiarygodności i treści. Wskazano jednoznacznie, że w spornym okresie ubezpieczony był członkiem (...), zaś w okresie członkostwa dochód z tytułu opłaty za pracę wynosił 1,3 dniówek obrachunkowych.

W świetle powyższych rozważań, nie można bezkrytycznie przyjąć wersji ubezpieczonego, zaprezentowanej w związku z ubieganiem się przez niego o prawo do emerytury, że w spornym okresie świadczył pracę na rzecz (...), jako jej pracownik. Nie można bowiem jedynie na podstawie twierdzeń strony przyjmować okoliczności, które nie wynikają z dokumentacji źródłowej. Sąd Okręgowy prawidłowo więc ustalił, że ubezpieczony był członkiem (...) i z tytułu tego członkostwa świadczył pracę na rzecz spółdzielni, a co za tym idzie, wyklucza się możliwość ubiegania się o

emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym w związku z pracą w szczególnych warunkach, gdyż wymagany jest tu status pracowniczy (zatrudnienie w warunkach stosunku pracy), a nie status spółdzielcy. Prawa i obowiązki spółdzielcy w rolniczej spółdzielni produkcyjnych są odmiennie regulowane niż ma to miejsce w przypadku obowiązków i praw pracowniczych, a zatem nie sposób przez analogię przekładać ich na stosunek pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 1988 r., sygn. III CZP 32/88, OSNC 1989 nr 10, poz. 152; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 marca 2003 r., sygn. II SA/Łd 2276/01, Prawo Pracy 2003 nr 9, s. 42; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2005 r., I UK 312/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I UK 115/09.). Choć więc niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej ((...)), mogą być podobne lub identyczne jak w przypadku zatrudnienia pracowniczego, to jednak z woli ustawodawcy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2012r., sygn. I UK 384/11, Lex nr 1212661). W sensie formalnoprawnym występują tu zasadnicze różnice, albowiem podstawą świadczenia pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną (art. 138 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze) przez jej członka nie mógł być stosunek pracy, a zatem praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę z art. 32 ustawy emerytalnej. Zatrudnienie wynikające ze stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie odpowiada bowiem warunkom opisanym w art. 22 § 1 k.p., gdyż z jego istoty wynikają prawa i obowiązki niewystępujące w stosunku pracy, a wynikające z Prawa spółdzielczego, przy czym nawet niekorzystanie przez spółdzielcę z przysługujących mu praw – na co powoływał się w niniejszej sprawie pełnomocnik ubezpieczonego - nie oznacza, że nie kształtują one treści stosunku prawnego łączącego go ze spółdzielnią.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy, nie naruszył zatem norm prawa materialnego, ani zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i przywołanych przez Sąd Okręgowy przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, gdyż nie miał statusu pracownika, a jego praca nie odpowiadała pracy w warunkach podporządkowania pracowniczego, a w konsekwencji nie spełnił zasadniczej przesłanki wymaganej przy ubieganiu się o nabycie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w myśl w art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, w związku z wykazami stanowisk zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Ubezpieczony nie udowodnił co najmniej 15 letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jako pracownik.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację (pkt 1).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz.1805) (pkt 2).

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka